

VISIO plāns – pavadvēstule par starptautisko apspriešanu

Uusimāras reģionālā apvienība izstrādā reģionālo plānu saskaņā ar Zemes izmantošanas likumu. Plāna nosaukums ir VISIO – Inovatīva zaļā pāreja, Uusimāras 5. reģionālais plāns. VISIO plāns papildina un atjaunina spēkā esošo plānu kopumu attiecībā uz zaļās un tīrās pārejas tēmām, kā arī valsts aizsardzību. Plānā tiek aplūkotas šādas tēmas: enerģētika; rūpnieciskā ražošana, aprites ekonomika un zemes resursu apsaimniekošana; daba un oglekļa piesaistīšana; loģistika un tālsatiksmes pasažieru transports; ūdensapgāde un ūdens resursi, kā arī valsts aizsardzība. Plāns pašlaik atrodas sagatavošanas posmā, un tā projekts Somijā bija pieejams apskatei no 2026. gada 11. marta līdz 8. maijam. Saskaņā ar provizorisko grafiku plāna projekts Somijā tiks izstādīts apskatei un viedokļu sniegšanai 2027. gada pavasarī. Plānu paredzēts iesniegt apstiprināšanai 2027. gada decembrī.

Ja reģionālajam plānam, visticamāk, būs nozīmīga ietekme uz vides stāvokli citas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā, ir jāievēro Eiropas Savienības SOVA direktīvā noteiktā paziņošanas procedūra un jāveic sarunas ar otru dalībvalsti. Saistībā ar VISIO plānu ir konstatēta nepieciešamība veikt direktīvā paredzēto apspriešanos ar citām dalībvalstīm. Nepieciešamība izriet no VISIO plānā norādītā jaunā enerģijas ražošanas zonas EN/t apzīmējuma, kā arī no vispārējā noteikuma par mazjaudas kodolenerģiju.

Šajā pavadvēstulē ir aprakstīta reģionālā plāna loma Somijas teritorijas izmantošanas plānošanas sistēmā un reģionālo plānu ietekmes novērtējumu precizitātes līmenis, kā arī VISIO plāna paredzamā ietekme attiecībā uz kodolenerģiju. Pavadvēstules mērķis ir sniegt vispārīgu pārskatu par reģionālo plānu, kā arī par reģionālā plāna lomu zemes izmantošanas plānošanā saistībā ar kodolenerģiju.

Reģionālā plāna

Reģionālā plāna ir uz nākotni vērsti un parasti visam reģionam, t. i., vairākām pašvaldībām, attiecināms vispārīgs plāns, kas balstās uz Somijas teritorijas izmantošanas likumu. Reģionālajā plānā tiek norādīta valsts, reģionālā un vietējā mērogā nozīmīgā zemes izmantošana, kā arī saskaņoti valsts teritorijas izmantošanas mērķi ar reģionālajiem un vietējiem mērķiem un vērtībām. Reģionālajā plānā netiek apskatīti pašvaldības iekšējie zemes izmantošanas risinājumi, bet gan plašāka nozīme jautājumi.

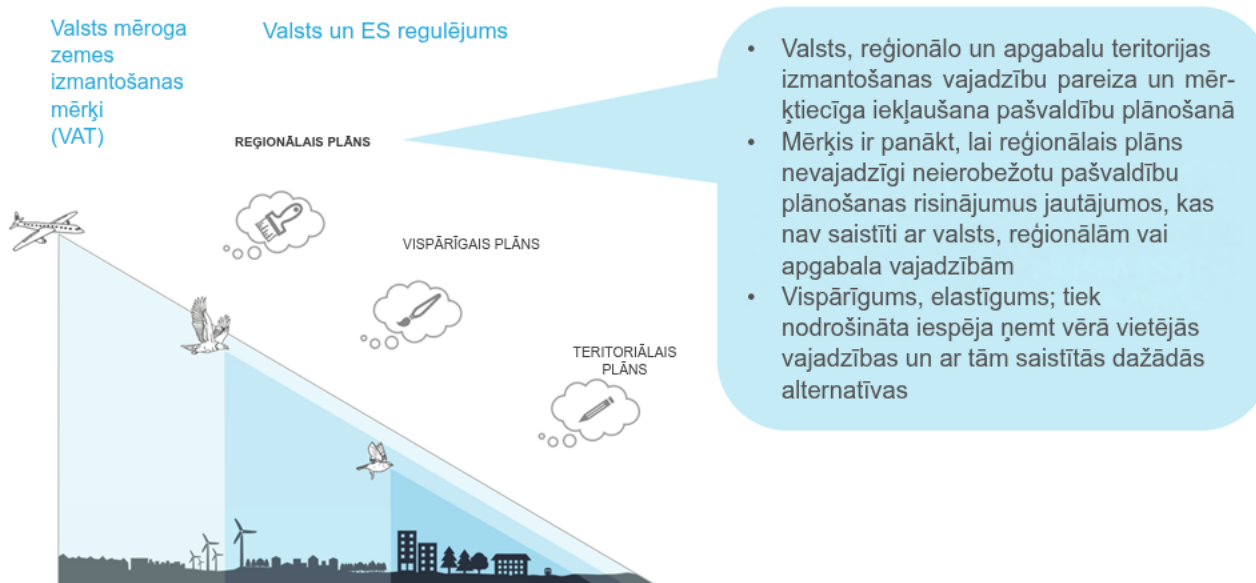
Reģionālais plāns ir vadlīnijas pašvaldību plānošanai, kā arī iestāžu citai teritorijas izmantošanas plānošanai. Reģionālais plāns nav pats par sevi īstenojams plāns, bet tas tiek īstenots un precizēts pašvaldību vispārējos un detalizētajos plānos.

Reģionālais plāns tiek izstrādāts, pamatojoties uz daudzpusīgu informāciju un dialogu, kā arī izvērtējot dažādas alternatīvas. Plāna izstrādē tiek ņemti vērā arī ietekmes novērtējuma rezultāti, politiskās pamatnostādnes un tiesību akti.

Reģionālā plāna juridiskās sekas ir sīkāk aprakstītas plāna apraksta 6. nodaļā.

Reģionālā plāna loma teritorijas izmantošanas plānošanas sistēmā

VISIO plāna risinājums attiecībā uz kodolenerģiju

VISIO plānā kodolenerģijas ražošanas izvietojanas nosacījumi ir izpētīti vispārīgā līmenī un saistībā ar pārējo reģionālo teritoriju izmantošanu.

Fortum, kas jau ekspluatē atomelektrostaciju Loviisā, Uusimāki reģionā, aktīvi izpēta iespējas uzbūvēt jaunu atomelektrostaciju Somijā. Attīstības darba mērķis ir apmierināt sabiedrības un rūpniecības pieaugošo pieprasījumu pēc tīras elektroenerģijas, kā arī stiprināt Somijas enerģētisko neatkarību. Fortum ir atzinis, ka Loviisas pašreizējās stacijas teritorijas Källa-Hästholmen apkārtnē ir piemērota vieta papildu atomelektrostacijas būvniecībai. Atrāsina vieta esošo spēkstaciju teritoriju tuvumā ļautu efektīvi izmantot esošo infrastruktūru un zināšanas. Fortum ir sagatavojis pētījumu par plānošanas teritoriju, lai atjauninātu reģionālo plānu. Pētījums ir iekļauts starptautiskās apspriešanas materiālos.

VISIO plānā Loviisas Källa-Hästholmenas teritorijai ir piešķirts **enerģijas ražošanas zonas EN/t apzīmējums**, kas ir paredzēts enerģijas ražošanas iekārtām, ēkām vai būvēm, kā arī enerģijas ražošanas pētniecībai un attīstībai nepieciešamajām ēkām un būvēm. Saskaņā ar plānošanas noteikumiem, kas attiecas uz šo apzīmējumu, teritorijā ir iespējams izvietot atomelektrostaciju un kodolatkritumu pagaidu uzglabāšanas telpas. Turklāt teritorijā drīkst izvietot atbalsta funkcijas, piemēram, pagaidu apmešanās vietas, ar ūdens attīrīšanu saistītas iekārtas, kā arī ar enerģijas ražošanu saistītas ostas

funkcijas. Vienīgi pamatojoties uz reģionālo plānu, atomelektrostaciju vēl nevar realizēt, bet stacijas realizācija un izvietošana tiks izlemta turpmākajā plānošanā un precīzākā atļauju izskatīšanā, pamatojoties uz detalizētiem pētījumiem.

VISIO plāna projekta izstrādes laikā vēl nebija zināms, kāda veida enerģijas ražošana varētu tikt izvietota Kāllas teritorijā. Saistībā ar VISIO plānu ir noskaidroti pamatprincipi, lai varētu pārliecināties, ka Kāllas apgabala vides apstākļi ir tādi, ka apgabalā ir iespējams sākt sīkāk izpētīt enerģijas ražošanu, tostarp kodolenerģijas izvietošanas nosacījumus, un ka enerģijas ražošana šajā teritorijā nav pretrunā ar citu reģionālo plānu līmeņa teritoriju izmantošanu.

Reģionālais plāns nosaka sīkākai turpmākās darbības plānošanai robežnosacījumus gan ar noteikumiem, gan ar jau spēkā esošajā reģionālajā plānā norādīto aizsardzības zonu apzīmējumu, kas saistīts ar staciju: uz esošo staciju balstītā aizsardzības zona VISIO plānā paliek nemainīga. Tātad tā nav paplašināta salīdzinājumā ar iepriekšējā reģionālajā plānā norādīto. Tas nozīmē, ka jaunajai darbībai, kas plānota Kāllas teritorijā, jābūt tādai, lai riski, uz kuru pamata ir noteikta aizsardzības zona, arī turpmāk neattiektos uz plašāku teritoriju nekā pašlaik.

Reģionālais plāns nav īstenojams plāns, bet tā īstenošanai ir nepieciešami precīzāki plāni un projekti. Pašvaldību līmeņa plāni, proti, vispārējais un detalizētais plāns, kā arī citi precīzāka līmeņa projekti precīzē reģionālajā plānā izklāstītos vispārīgos mērķus arī attiecībā uz enerģijas ražošanas mērķa teritoriju.

Kodolenerģija teritorijas plānošanas sistēmā / VISIO plānā

ES un valsts regulējums

Valsts mēroga teritorijas izmantošanas mērķi (VAT)

Piezīme: dažādi plāni! Piemēram, vienam projektam izstrādātais projekta reģionālais plāns ir daudz precīzāks nekā plāns, kas aptver visu reģionu un vairākas tēmas.

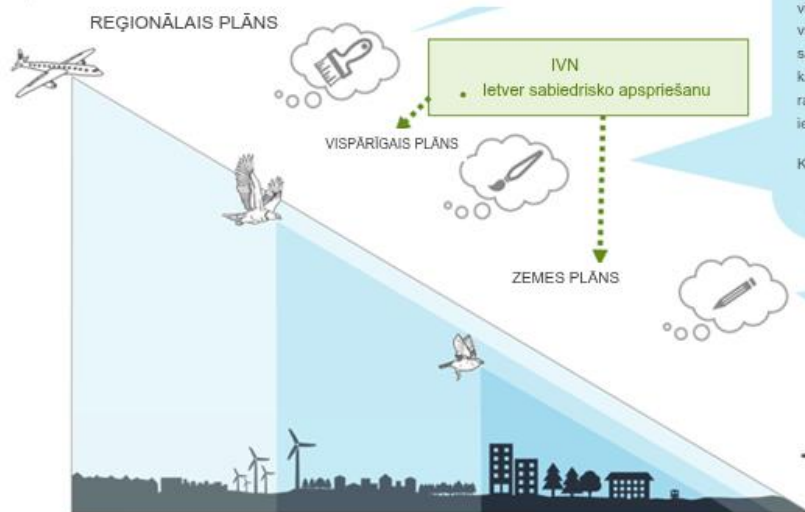
Sagatavojot projekta reģionālo plānu, jau ir zināms projekts, kuram plāns tiek izstrādāts.

Izstrādājot reģionālo plānu, kas aptver visu reģionu un vairākas tēmas, tiek izpētīti kodolenerģijas ražošanas izvietošanas nosacījumi vispārīgā līmenī – saistībā ar pārējo reģionālo teritoriju izmantošanu. VISIO plāna projektā ir vispārīgi norādīta teritorija, kuras apstākļi ļauj tajā sīkāk izpētīt iespējamo kodolenerģijas ražošanu.

Vispārējā plāna izstrādes posmā tiek sīkāk izskaidrots atomelektrostācijas izvietojuma vieta un apstākļi reģionā. Kāda veida stacija varētu tikt izvietota šajā teritorijā, kā tā saderētu ar apkārtnējo zemes izmantošanu, kādas ietekmes uz vidi un riskus tā varētu radīt, kā varētu novērst vai mazināt kaitīgo ietekmi utt.

Kā pamatinformācija – IVN.

Zonējuma plānošanas posmā iekārtas vajadzībām nepieciešamā zemes izmantošana un savienojumi tiek plānoti ar tādu precizitāti, lai iekārtas īstenošanai varētu pieteikties uz nepieciešamajām atļaujām.

Mazjaudas kodolenerģija principā ir jautājums, kas attiecas uz sīkāku plānošanas līmeni nekā reģionālais plāns, tāpēc mazjaudas kodolenerģija netiek norādīta reģionālā plāna kartē. Tomēr VISIO plāna projektā ir uzskatīts par nepieciešamu reģionālajā plānā noteikt mazjaudas kodolenerģijai noteiktus ierobežojumus, izmantojot vispārēju plānošanas noteikumu, kas attiecas uz visu plānošanas teritoriju.

Vispārīgs nosacījums par mazjaudas kodolenerģiju:

Enerģijas ražošanai paredzētas mazjaudas atomelektrostacijas (SMR) var izvietot apbūves struktūrā vai tās tiešā tuvumā, izmantojot esošo infrastruktūru.

Izvietošana prasa precīzāku plānošanu ar pilsētplānu, kurā jānodrošina, ka:

- *Stacija ir saderīga ar apkārtējo zemes izmantošanu un nerada būtisku kaitējumu ainavai, kultūrvidei vai dabas vērtībām.*
- *Iekārtas izvietojums ir atkarīgs no tās galvenā produkta. Siltumenerģijas ražošanai paredzētas iekārtas izvietojuma priekšnoteikums ir atbilstoša pieslēgšanās centrālajai siltumtīklam vai rūpniecības procesa siltuma vajadzībām.*
- *Iekārtas dzesēšanas risinājumi ir īstenojami, un elektroenerģiju ražojošai iekārtai ir pietiekams savienojums ar elektrotīklu.*
- *Detalizētajai projektēšanai jābalstās uz pietiekamiem pētījumiem, kuros novērtē SMR projekta tiešās un netiešās ietekmes. Novērtējumā jāpievērš uzmanība projekta sociālajai ietekmei, kā arī projekta nozīmei vietējai drošībai un apgādes drošībai.*
- *Radiācijas drošības centram tiek dota iespēja sniegt atzinumu.*

VISIO plānā ar mazo kodolelektrostaciju saprot modulāru un sērijveida ražošanai piemērotu kodolreaktoru, kura siltuma jauda ir mazāka par 1500 megavatiem. Stacijas drošības plānošana balstās uz pasīviem risinājumiem, kas ļauj to integrēt esošajā enerģētikas sistēmā un blīvā apbūves struktūrā.

Ietekmes novērtējums reģionālajā plānā

Ietekmes novērtējuma uzdevums ir sniegt informāciju par plāna īstenošanas ietekmi, tās nozīmīgumu, kā arī par iespējamajām nelabvēlīgās ietekmes mazināšanas iespējām. Teritorijas izmantošanas likums nosaka reģionālā plāna ietekmes novērtējuma pamatprincipus.

Plāna ietekmes izvērtēšanā ņem vērā plāna uzdevumu un mērķi, t. i., ietekmes novērtējumu veic ar tādu pašu precizitāti un tādā pašā apjomā, kādā plāns tiek izstrādāts. Citiem vārdiem sakot, reģionālā plāna ietekmes novērtējums tiek veikts tikpat vispārīgā līmenī, kādā plāns ir izstrādāts. Tāpat kā reģionālais plāns tiek precizēts detalizētākas plānošanas gaitā, arī ietekmes novērtējums tiek precizēts, pārejot uz precīzāku plānošanu.

Saistībā ar VISIO plānu ietekme arī attiecībā uz kodolenerģiju ir novērtēta reģionālā plāna līmenim atbilstošā vispārīgā līmenī un, pamatojoties uz informāciju, kas šobrīd ir pieejama par Fortum un citu iespējamo projektu īstenošanu plāniem. Piemēram, plāna projekta izstrādes laikā vēl nebija zināms, kāda veida un kāda apjoma varētu būt iespējamā nākotnes kodolenerģijas projekta Källas apgabalā. Tāpēc šajā posmā nav iespējams precīzāk novērtēt iespējamās stacijas ietekmi, riskus un to sadalījumu, kā arī ietekmes zonu plašākā nozīmē.

Vispārīgi par enerģētikas tēmas ietekmi var konstatēt, ka plāns stiprina drošību, veicinot pāreju uz decentralizētu un daudzveidīgu enerģētikas sistēmu. Ar plāna risinājumu tiek nodrošinātas Loviisas esošo spēkstaciju bloku darbības un attīstības iespējas, kā arī tiek nodrošināta jauna spēkstacijas bloka turpmāka projektēšana esošo bloku tuvumā. Plānošanas risinājums arī stiprina reģiona energoapgādes darbības drošību, enerģētisko drošību un apgādes drošību. Ja tas tiks īstenots, kodolenerģija savā ziņā izlīdzinātu elektrotīkla slodzi, kas ir svarīgi līdzās mainīgiem enerģijas ražošanas veidiem, piemēram, vēja un saules enerģijai. Noteikums par mazjaudas kodolenerģiju ļauj risināt elektroenerģijas un siltuma ražošanu, balstoties uz esošo apbūves struktūru un infrastruktūru.

Enerģijas ražošanas jomās, jo īpaši darbībās, kas saistītas ar kodolenerģiju, tiek uzsvērtā drošība, risku pārvaldība un cilvēku uztveramā drošība. Kodolenerģijai var būt ietekme arī uz ūdens objektiem un jūras vidi, piemēram, izmantojot un izlejot dzesēšanas ūdeni, kā arī ostu darbību rezultātā. Attiecībā uz mazjaudas kodolenerģiju ietekme uz ūdeni un klimatu ir atkarīga no īstenošanas veida un iekārtas lieluma.

Attiecībā uz kodolenerģiju ietekme, kas pārsniedz Somijas valsts robežas, ir iespējama vienīgi nopietnas reaktora avārijas gadījumā. Nopietna reaktora avārija atomelektrostacijā ir ļoti maz ticams ārkārtējs notikums, kura iestāšanās prasītu vairākas kļūdas stacijas sistēmās un problēmas stacijas vadībā. Taču, kā minēts iepriekš, VISIO plāna izstrādes laikā nebija zināms stacijas tips vai lielums, tāpēc reģionālā plāna izstrādes laikā ietekmi nevar novērtēt precīzāk. Tāpat kā reģionālais plāns tiks precizēts turpmākajos plānošanas posmos, proti, pašvaldību vispārējos un detalizētajos plānos, kā arī IVN un atļauju izsniegšanas procesos, tiks precizēti arī ietekmes novērtējumi.

Mēs uzsveram, ka līdzīga paziņošanas un apspriešanās procedūra tiks īstenota atsevišķi arī saistībā ar citiem plānošanas līmeņiem, kas ietilpst Somijas teritorijas izmantošanas plānošanas sistēmā, proti, saistībā ar pašvaldību vispārējiem un detalizētajiem plāniem, kā arī saistībā ar IVN procesu. Šajos posmos, visticamāk, būs pieejama precīzāka informācija un pētījumi par reģionu līmeni, tostarp saistībā ar ietekmes novērtējumiem.

Ietekmes novērtējums ir iekļauts plāna apraksta 5.1.8. un 7. nodaļā.

Starptautiskās apspriešanas materiāli

Uusimaa reģionālās apvienības tīmekļa vietnē ir pieejami [plāna materiāli somu valodā](#), [zviedru valodā](#), kā [arī angļu valodā](#).

Šajā posmā starptautiskās apspriešanas materiāli ir pieejami zviedru un angļu valodā, un tajos ietilpst šādi materiāli:

- Plāna karte
- Plāna apzīmējumi un noteikumi
- Plāna apraksts (*no sākotnējā apraksta ir izņemti 5.2.–5.6., 7.2.–7.7. un 8. nodaļas, kas nav nepieciešamas sabiedriskajai apspriešanai*)
- Līdzdalības un novērtēšanas plāns
- Fortum izstrādātā kopsavilkuma
- Turklāt materiālos ir iekļauts pavadvēstule, kas ir tulkota visās mērķvalstu valodās.

Pavadvēstule un plāna materiāli ir sagatavoti somu un zviedru valodā un ar mākslīgā intelekta palīdzību tulkoti angļu valodā, kā arī to valstu valodās, uz kurām attiecas paziņošanas un apspriešanas procedūra. Atvainojamies, ja mākslīgā intelekta tulkojumā pavadvēstulei ir nelielas neprecizitātes. Mēs labprāt atbildēsim uz jebkuriem precizējošiem jautājumiem par VISIO plānu.

Precizējošus jautājumus varat sūtīt tieši Uusimaa reģionālajai apvienībai, kas izstrādā VISIO plānu. Starptautiskās apspriešanas kontaktpersona ir vides eksperte Tanja Lamminmäki tanja.lamminmaki@uudenmaanliitto.fi, bet par VISIO plāna kopējo saturu atbild plānošanas vadītāja Ilona Mansikka, ilona.mansikka@uudenmaanliitto.fi.

Ar cieņu,
Helsinkos, 2026. gada 3. jūnijā

Mari Siivola
Reģionālās plānošanas direktore